

“CHOLIQUSHI” ROMANI OBRAZLARIGA TAVSIF

*Buloqboshi tumani 2-son texnikumi
ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi
Karimova Charosxon Ibroximjon qizi*

Annotatsiya.

Ushbu maqolada turk adabiyotining mashhur namoyandasi Rashod Nuri Guntekinning “Choliqushi” romanidagi asosiy va yordamchi obrazlar tahlil qilinadi. Asardagi qahramonlarning xarakter xususiyatlari, ularning o‘zaro munosabatlari hamda roman g‘oyasini ochib berishdagi o‘rni yoritiladi. Tadqiqot natijasida obrazlarning ma’naviy-axloqiy qiyofasi va asarning tarbiyaviy ahamiyati ochib berilgan.

Kalit so‘zlar: Choliqushi, Feride, Kamron, obraz, xarakter, turk adabiyoti, roman, tahlil.

Kirish.

Turk adabiyotining yirik vakillaridan biri Rashod Nuri Guntekin tomonidan yaratilgan “Choliqushi” romani jahon adabiyotining eng mashhur asarlaridan sanaladi. Asarda insoniy fazilatlar, muhabbat, sadoqat, matonat va hayot sinovlari badiiy tarzda tasvirlangan. Roman markazida Feride ismli qizning murakkab hayot yo‘li va uning ruhiy kechinmalari turadi.

“Choliqushi” nafaqat sevgi qissasi, balki inson xarakterining shakllanishi, jamiyatdagi ayol o‘rni va ma’naviy qadriyatlarni yorituvchi asardir. Muallif obrazlar orqali turli xarakter va dunyoqarashlarni namoyon etib, o‘quvchini chuqur mushohadaga chorlaydi.

Mazkur maqolaning maqsadi romandagi asosiy obrazlarning xarakterini tahlil qilish va ularning asar g‘oyasini ochishdagi ahamiyatini aniqlashdan iborat.

Tadqiqot metodlari.

Tadqiqot davomida badiiy asarni tahlil qilish, qiyosiy o‘rganish va tavsiflash metodlaridan foydalanildi. Roman qahramonlarining xarakter xususiyatlari, xatti-harakatlari va o‘zaro munosabatlari o‘rganilib, ularning badiiy vazifasi tahlil qilindi. Shuningdek, obrazlarning rivojlanish jarayoni hamda muallif tomonidan qo‘llangan tasviriy vositalar ilmiy-adabiy yondashuv asosida ko‘rib chiqildi.

Natijalar.**Feride obrazi**

Feride romanning bosh qahramoni bo‘lib, asar davomida eng yorqin obraz sifatida gavdalanadi. U bolaligidan sho‘x, quvnoq va harakatchan qiz bo‘lgani uchun unga

“Choliqushi” laqabi berilgan. Feride mustaqil fikrlaydigan, jasur va qat’iyatli inson sifatida tasvirlanadi.

Hayotdagi qiyinchiliklar, muhabbatda uchragan sinovlar uning xarakterini yanada chiniqtiradi. Kamronning xiyonatidan so‘ng Feride o‘z baxtini izlab uzoq yo‘lga chiqadi va o‘qituvchilik faoliyati bilan shug‘ullanadi. Bu esa uning mehnatsevarligi va matonatini namoyon qiladi. Feride obrazi orqali muallif ayolning kuchli irodasi, sabr-to‘qati va insoniy fazilatlarini ulug‘laydi.

Kamron obrazi

Kamron Feridening amakivachchasi va sevgan insonidir. U bilimli, odobli va tashqi ko‘rinishi bilan ko‘pchilikning e‘tiborini tortadigan yigit sifatida tasvirlanadi. Biroq uning ayrim xatolari va ikkilanishlari Feride bilan munosabatlarida muammolar keltirib chiqaradi.

Kamronning xarakterida ijobiy va salbiy jihatlar uyg‘unlashgan. U Ferideni samimiy sevadi, ammo ayrim vaziyatlarda qat’iyatsizlik qiladi. Asar oxirida esa o‘z xatolarini anglab yetgan, ma’naviy jihatdan o‘sgan inson sifatida namoyon bo‘ladi.

Munisa obrazi

Munisa Feridening tarbiyasiga olgan qizi bo‘lib, mehribonlik va beg‘uborlik timsolidir. Feride unga onalik mehri bilan munosabatda bo‘ladi. Munisa obrazi bosh qahramonning insonparvarlik fazilatlarini ochib berishga xizmat qiladi.

Doktor Hayrulloh Bey obrazi

Hayrulloh Bey asardagi eng dono va muruvvatli qahramonlardan biridir. U Feridega qiyin damlarda yordam beradi va uni himoya qiladi. Ushbu obraz orqali insoniylik, mehr-shafqat va olijanoblik g‘oyalari ifodalangan.

Yordamchi obrazlar

Roman davomida ko‘plab yordamchi qahramonlar uchraydi. Ularning har biri voqealar rivojiga ma’lum darajada ta’sir ko‘rsatadi. Bu obrazlar orqali muallif jamiyatning turli qatlamlari, insonlarning fe‘l-atvori va hayotiy qarashlarini tasvirlaydi.

Muhokama.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, “Choliqushi” romanidagi obrazlar puxta ishlangan va hayotiyli bilan ajralib turadi. Ayniqsa, Feride obrazi o‘zining kuchli xarakteri, ma’naviy pokligi va qat’iyati bilan kitobxon qalbidan chuqur joy oladi.

Kamron obrazi esa inson tabiatidagi murakkabliklarni aks ettiradi. U mukammal qahramon emas, balki xato qiladigan va shu xatolaridan saboq oladigan inson sifatida tasvirlangan. Bu esa obrazning hayotiyliyini oshiradi.

Munisa va Hayrulloh Bey kabi qahramonlar esa mehr-oqibat, insonparvarlik va ezgulik g‘oyalarini ifodalovchi obrazlardir. Ularning mavjudligi asarning ma’naviy mazmunini yanada boyitadi.

Roman obrazlari orqali muallif jamiyatdagi axloqiy qadriyatlarni, insoniy munosabatlarning ahamiyatini va haqiqiy muhabbatning qadrini ko'rsatishga muvaffaq bo'lgan.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, "Choliqushi" romani obrazlari badiiy jihatdan mukammal yaratilgan. Feride, Kamron, Munisa va Hayrulloh Bey kabi qahramonlar asarning g'oyaviy mazmunini ochib berishda muhim o'rin tutadi. Ayniqsa, Feride obrazi jasorat, matonat va sadoqat timsoli sifatida adabiyot tarixida munosib o'rin egallagan. Roman bugungi kunda ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan bo'lib, yosh avlodni ezgulik, mehnatsevarlik va insonparvarlik ruhida tarbiyalashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Guntekin R. N. "Choliqushi". – Toshkent: Yangi asr avlodi, turli nashrlar.
2. Guntekin R. N. Çalıkuşu. – Istanbul: İnkılap Kitabevi.
3. Karimov N. Jahon adabiyoti tarixi. – Toshkent.
4. Quronov D. Adabiyotshunoslik nazariyasi. – Toshkent.
5. Turkiy xalqlar adabiyoti bo'yicha ilmiy manbalar va maqolalar.